

Wielcy Polscy ekonomiści

Roman Rybarski

Stanisław Kęska ID

Roman Franciszek Rybarski – polski ekonomista i polityk narodowej demokracji, poseł na Sejm II RP (1928–1935), dyrektor Departamentu Skarbu Delegatury Rządu na Generalne Gubernatorstwo na początku 1941 roku, więzień i ofiara niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. W podjętej w 65. rocznicę śmierci profesora uchwale Sejmu RP z 2 marca 2007 r. podkreślano jego olbrzymie zasługi, wskazując, że: „swoimi poglądami gospodarczymi wyprzedzał ówczesną myśl ekonomiczną.”

Młodość i wykształcenie

Roman Rybarski urodził się 3 sierpnia 1897 roku w Zatorze, w ówczesnym powiecie oświęcimskim jako drugi z kolei syn Jana i Albertyny z domu Szczyglińskiej. Uczęszczał do gimnazjum w Rzeszowie, dokąd jego ojciec- urzędnik sądowy, został wcześniej przeniesiony. Po ukończeniu gimnazjum w 1906 roku wstąpił na wydział prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od początku studiów związał się z ruchem narodowym. Działał w Zjednoczeniu Młodzieży Narodowej i tajnym Związku Młodzieży Polskiej. W 1910 roku został przyjęty do tajnej Ligi Polskiej. W 1917 został profesorem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Kariera polityczna

Momentem przełomowym w jego życiu okazał się wybuch I wojny światowej. Od początku 1916 roku Rybarski redagował miesięcznik Rok Polski, który wychodził przez cały okres wojny i pierwsze miesiące niepodległości. Artykuły

Rybarskiego, zamieszczone w Roku Polskim, o tematyce zarówno politycznej, jak i społeczno-gospodarczej, poruszały najbardziej palące problemy narodu polskiego. Właśnie ta działalność publicystyczna spowodowała, że Rybarski w momencie odzyskania niepodległości stał się jednym z liczących się kandydatów na posła do pierwszego Sejmu Ustawodawczego. Ważną datą w jego politycznej biografii był rok 1919, kiedy to Rybarski został powołany w charakterze eksperta polskiej delegacji na konferencję pokojową w Paryżu. Po powrocie uaktywnił się politycznie, W latach 1919–1921 pełnił różne funkcje (podsekretarz stanu, wiceminister) w ministerstwach gospodarczych. Następnie porzucił działalność polityczną dla pracy naukowej. Po zamachu majowym powrócił do aktywnej polityki. W latach 1928 - 1935 zasiadał w Sejmie II i III kadencji, gdzie pełnił funkcję prezesa Klubu Narodowego.

Kariera Naukowa

Działalność polityczna nie wpłynęła na jego osiągnięcia w nauce. Uczęszczał na seminarium ekonomiczne prof. Włodzimierza Czerkawskiego oraz seminarium historii gospodarczej prowadzone przez Franciszka Bujaka. Pod jego kierunkiem napisał swą pierwszą pracę naukową pod tytułem Gospodarka miasta Biecza w XVI i na początku XVII stulecia. W 1910 roku Rybarski ukończył studia, a już w następnym roku uzyskał stopień doktora oraz wydał obszerną monografię pt. Nauka o podmiocie gospodarstwa społecznego. Po doktoracie, dzięki stypendiom, odbył dwuletnie studia zagraniczne (w Anglii, Francji, Stanach Zjednoczonych i Włoszech). W latach 1920–1923 uczył na Politechnice Warszawskiej, a następnie na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie objął Katedrę

Skarbowości. W 1923 na zlecenie Władysława Grabskiego przygotowywał projekt statutu Banku Emisyjnego, a w 1924 redagował ostateczny projekt ustawy o Banku Polskim i po jego powołaniu wszedł w skład pierwszej Rady Banku.

Był zdecydowanym zwolennikiem umiarkowanego liberalizmu. Głosił konieczność: stałości prawa gospodarczego i niskich podatków, nienaruszalność własności prywatnej, szkodliwość: przymusowych ubezpieczeń społecznych, monopolu i koncesji. Uznawał 3 formy wspierania gospodarki przez państwo. Były to uwzględnienie interesów prywatnych z interesem publicznym, tworzenie ogólnych warunków rozwoju gospodarczego oraz popieranie korzystnych dla ogółu inicjatyw prywatnych oraz uzupełnienie działalności gospodarczej prywatnej. Odnośnie do kredytów opowiadał się za odpaństwowieniem kredytu, oddanie go w ręce prywatne, lecz oparte na zasadach opłacalności. W kwestiach kredytów zagranicznych postulował branie kredytów długoterminowych, dające szanse na realizację przez państwo nowych pomysłów produkcyjnych. Wpłynęłoby to na zmniejszenie stopy procentowej, spadek kosztów produkcji i eksportu. Obcy kapitał powinien zasilać w pierwszej kolejności branżę zwiększającą zdolność konkurencyjną i wpływającą na bilans handlu. Zabronione miały być pożyczki na wysoki procent, jawny czy ukryty. Uznaje się go za przedstawiciela krakowskiej szkoły ekonomicznej

II wojna światowa i śmierć

Podczas okupacji niemieckiej brał udział w tajnym nauczaniu Uniwersytetu Warszawskiego. Uczestniczył też w tworzeniu administracji centralnej polskiego państwa podziemnego. Przyjął zaproponowaną mu przez Delegata Rządu funkcję dyrektora departamentu skarbu. Wkrótce po tej nominacji, 17 maja 1941 roku został aresztowany przez Gestapo, osadzony na Pawiaku. 23 lipca 1941 roku został wywieziony do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz – Birkenau. Zmarł 6 marca 1942 w obozie koncentracyjnym, podaje się dwie przyczyny śmierci: chorobę lub rozstrzelanie.

Upamiętnienie

25 kwietnia 2019 r. Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu nową srebrną monetę kolekcjonerską z serii Wielcy polscy ekonomiści – Roman Rybarski o nominale 10 zł.

Na awersie monety został przedstawiony fragment sali sejmowej. Na rewersie znajduje się portret Romana Rybarskiego, a po jego lewej stronie cytaty z dzieła "Przyszłość gospodarcza Polski": „Naród nie jest abstrakcją, lecz żywą całością historyczną”.

Źródła:

Informacje i tekst:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Roman_Rybarski

<http://www.polska1918-89.pl/pdf/roman-rybarski,5441.pdf>

<https://ssl-kolegia.sgh.waw.pl/pl/KES/struktura/KHGis/Strony/Roman-Rybarski.aspx>

Zdjęcia:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Roman_Rybarski.jpg

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fgoldenmark.com%2Fpl%2Fmysaver%2Fwielcy-polscy-ekonomisci-roman-rybarski%2F&psig=AOvVaw1Vf4pJXc8e0hMF8PoHuFnD&ust=1680247202996000&source=images&cd=vfe&ved=0CBAQjRxqFwoTCLD15uCOg_4CFQAAAAAdAAAAABAD